

5522.

SPRAWOZDANIE SZPITALA BONIFRATRÓW w Krakowie za rok 1895

o leczonych tamże chorych, których bez względu na religię,
narodowość i stan przyjęto, pielęgnowano i leczono,

oraz

krótki przegląd działalności pojedynczych szpitali
w austriacko-czeskiej Prowincyi zakonnej.

W KRAKOWIE,
NAKŁADEM BRACI MIŁOSIERDZIA.
W Drukarni »CZASU« FR. KLUCZYCKIEGO I SPÓŁKI
pod zarządem Józefa Łakocińskiego.
1896.

5522.

SPRAWOZDANIE SZPITALA BONIFRATRÓW w Krakowie za rok 1895

o leczonych tamże chorych, których bez względu na religię,
narodowość i stan przyjęto, pielęgnowano i leczono,

oraz

krótki przegląd działalności pojedynczych szpitali
w austriacko - czeskiej Prowincyi zakonnej.

W KRAKOWIE,
NAKŁADEM BRACI MIŁOSIERDZIA.
W DRUKARNI »CZASU« FR. KLUCZYCKIEGO I SPÓŁKI
pod zarządem Józefa Łakocińskiego.
1896.

C H O B A

C H R O B A	Pozostało z koń- cem r. 1894	W roku 1895					Pozostałe w le- cieńu na r. 1896
		Przyjęto	Wyszło			Umarło	
			Wyle- czonych	Z po- prawą	Niewy- leczono- nych		
I. Choroby ogólne i choroby pochodzące z przemiany materii.							
Uwład starezy	—	6	—	6	—	—	—
Gościec stawowy ostry i przewlekły	—	22	18	—	—	—	4
Gościec mięśni	—	2	2	—	—	—	—
Zimnica	1	50	51	—	—	—	—
II. Choroby zakaźne.							
Dur brzuszny	1	18	15	—	—	2	2
Róża	—	4	4	—	—	—	—
Błonica	—	1	1	—	—	—	—
Tężec	—	1	—	—	—	1	—
III. Gruźlica.							
Gruźlica płuc	—	31	—	19	—	12	—
" kości	2	14	10	2	—	—	4
" skóry	—	1	1	—	—	—	—
" stawów	—	8	6	—	—	—	2
" jąder	—	1	—	—	—	—	1
" mięśni	—	1	1	—	—	—	—
Gruźlicze zwyrodnienie gruczołów limfat.	—	14	14	—	—	—	—
IV. Choroby narządu oddechania.							
Skrzywienie przegrody nosowej	—	1	1	—	—	—	—
Nieżyt ostry krtani	—	10	10	—	—	—	—
Nieżyt oskrzelowy ostry i chroniczny	—	65	62	—	—	—	3
Zapalenie płuc	—	12	7	—	—	3	2
" " i opłucnej	—	15	14	—	—	—	1
" opłucnej z wysiękiem ropnym	—	1	1	—	—	—	—
Rozedma płuc	5	21	—	19	—	3	4
V. Choroby narządu krążenia.							
Zapalenie mięśnia sercowego	—	1	—	—	—	1	—
Zapalenie śródsierdzia	—	2	—	1	—	—	1
Zwężenie i niedomykalność zastawki dwukoncez.	—	3	—	2	—	—	1
VI. Choroby narządu trawienia.							
Zapalenie gardła	—	17	17	—	—	—	—
Przerost migdałków	—	1	—	—	—	—	1
Nieżyt żołądka ostry i przewlekły	—	16	16	—	—	—	—
" kiszek	—	8	8	—	—	—	—
" żołądka i kiszek	—	7	7	—	—	—	—
" żołądkowo dwunastkowy z żółtaczką	—	2	2	—	—	—	—
Nerwice żołądka	—	5	5	—	—	—	—
Wrzód żołądka	—	2	—	2	—	—	—
Zapalenie około wyrostka robaczkowego	—	3	3	—	—	—	—
" " odbytnicy	—	1	1	—	—	—	—
Przetoka odbytnicy	—	3	3	—	—	—	—
VII. Choroby narządu moczowego.							
Zapalenie nerek ostre	—	2	2	—	—	—	—
" " chroniczne	—	2	—	1	—	1	—
VIII. Choroby układu nerwowego.							
Przekrwienie mózgu	—	1	—	1	—	—	—
Krwotok mózgowy	—	4	—	2	—	2	—
Ropień mózgowy	—	1	—	—	—	—	1
Mięsak mózgowy	—	1	—	—	1	—	—
Zapalenie chroniczne rdzenia pacierzowego	—	4	—	3	—	—	1
Postrzał	—	3	3	—	—	—	—
Nerwoból kulszowy	—	6	4	1	—	—	1
Porażenie nerwu łokciowego	—	1	1	—	—	—	—
Hipochondryja	—	9	6	2	—	—	1
Obłęd opileczy	—	19	19	—	—	—	—
Padaczka	—	3	—	3	—	—	—
Pomieszanie umysłu pierwotne	—	1	—	—	1	—	—
Do przeniesienia	9	427	315	64	2	25	30

	Pozostałe	Przebiegających	Przebiegających	Przebiegających	Przebiegających	Przebiegających	Przebiegających
Z przeniesienia	9	427	315	64	2		30
IX. Choroby szpiku kostnego.							
Zapalenie szpiku kostnego	—	1	1	—	—	—	—
X. Choroby weneryczne.							
Rzeżączka bez powikłań	—	7	6	—	—	—	1
„ z powikłaniami	2	13	13	—	—	—	2
Zwężenie cewki moczowej	—	3	3	—	—	—	—
Wrzód miękki bez powikłań	1	7	8	—	—	—	—
„ „ z powikłaniami	—	3	3	—	—	—	—
„ twardy bez powikłań	—	4	4	—	—	—	—
„ „ z powikłaniami	—	4	2	—	—	—	2
Kiła drugorzędna	—	2	2	—	—	—	—
„ mózgu	—	1	—	1	—	—	—
„ układu kostnego	—	2	2	—	—	—	—
XI. Choroby skóry i tkanki podskórnej i okostnej.							
Różyczka	—	2	2	—	—	—	—
Oparzenie	1	1	2	—	—	—	—
Wyprysk chroniczny	—	9	9	—	—	—	—
Ropień	—	6	6	—	—	—	—
Wrzody żylakowe podudzia	1	18	17	—	—	—	2
Świerzb	—	29	28	—	—	—	1
Łuszczyca	—	1	1	—	—	—	—
Stoniowacizna	—	1	1	—	—	—	—
Wąglik	1	3	4	—	—	—	—
Zapalenie tkanki podskórnej	—	22	21	—	—	—	1
„ okostnej	—	9	9	—	—	—	—
XII. Choroby stawów.							
Zniekształcenie stawów	—	1	—	1	—	—	—
XIII. Nowotwory.							
Ukłej podstawy czaszki	—	1	1	—	—	—	—
Kościomiesak	—	1	1	—	—	—	—
Rak szczęki	—	2	—	2	—	—	—
„ podłaski	—	2	—	1	—	1	—
„ żołądka	—	1	—	—	1	—	—
„ gruczołów limfatycznych	—	1	1	—	—	—	—
XIV. Choroby oczu.							
Zapalenie spojówek kataralne	—	1	—	—	—	—	1
„ pryszczkowe	1	1	2	—	—	—	—
Zanik nerwów wzrokowych	—	3	—	—	3	—	—
XV. Choroby uszu.							
Zapalenie ucha środkowego	—	4	4	—	—	—	—
Pęknięcie błony bębenkowej	—	1	1	—	—	—	—
XVI. Uszkodzenia i zranienia.							
Ciała obce	—	2	2	—	—	—	—
Stłuczenie	—	26	26	—	—	—	—
Rany cięte	—	11	11	—	—	—	—
„ tłuczone	—	6	6	—	—	—	—
Zwichnięcie stawów	—	2	2	—	—	—	—
Złamanie kości	—	5	5	—	—	—	—
XVII. Bez rozpoznania.							
Symulacja	—	2	2	—	—	—	—
	16	648	523	69	6	26	40
	664			664			

Nazwa krajów	Z roku 1894 pozostało	Przyjęto w r. 1895	Między tymi było		Wyszło	Umarło	Pozostaje w le- czeniu na r. 1896
			Kato- lików	Izrae- tów			
Z Czech	—	4	4	—	2	1	1
" Galicyi	16	589	553	36	551	22	32
" Dolnej Austrii	—	4	4	—	4	—	—
" Morawy	—	5	5	—	4	1	—
" Prus	—	5	5	—	5	—	—
" Rosyi	—	29	27	2	24	1	4
" Szląska austriackiego	—	7	7	—	5	—	2
" Węgier	—	5	3	2	3	1	1
Razem	16	648	608	40	598	26	40
	664		648		664		

Co do stanu i zatrudnienia:

	Pozostało z r. 1894	Przyjęto	Wyszło	Umarło	Pozostaje na r. 1896		Pozostało z r. 1894	Przyjęto	Wyszło	Umarło	Pozostaje na r. 1896
Agentów	—	1	1	—	—	Z przeniesienia	10	402	373	16	23
Bednarzy	—	65	59	—	6	Nożowników	—	2	1	—	1
Blacharzy	—	22	20	1	1	Ogrodników	1	3	2	—	2
Buchhalterów	—	14	13	—	1	Odlewaczy żelaza	—	1	1	—	—
Ceglarzy	—	7	7	—	—	Palaczy	—	1	1	—	—
Cieśli	—	3	1	1	1	Pastuchów	—	5	5	—	—
Cukierników	—	1	1	—	—	Piekarzy	—	2	2	—	—
Duchownych świeckich	—	3	3	—	—	Pilnikarzy	1	34	32	1	2
" zakonnych	1	1	2	—	—	Pisarzy	—	2	2	—	—
Druciarzy	—	1	—	1	—	Portyerów	—	1	1	—	—
Ekonomów	—	1	—	—	1	Powroźników	—	2	2	—	—
Golarzy	1	1	2	—	—	Prawników	—	3	2	1	—
Górników	—	5	4	1	—	Prywatnych	—	6	6	—	—
Handlarzy	—	1	—	—	1	Ślusarzy	—	1	1	—	—
Hotelierów	—	1	1	—	—	Służących miejskich	—	2	2	—	—
Introligatorów	—	3	3	—	—	" kolejowych	—	3	2	1	—
Kaflarzy	—	3	3	—	—	" magistrackich	—	11	11	—	—
Kamieniarzy	—	1	1	—	—	Studentów	—	7	5	1	1
Kapeluszników	—	1	1	—	—	Strażaków akeyzowych	—	14	12	1	1
Kelnerów	—	7	6	—	1	Stróżów	2	40	38	2	2
Kołodziejów	—	2	2	—	—	Subjektów handlowych	—	9	9	—	—
Kominiarzy	—	3	3	—	—	Stolarzy	—	1	1	—	—
Konduktorów	—	1	1	—	—	Szczotkarzy	1	6	7	—	—
Kościelnych	—	1	1	—	—	Szewców	—	6	5	1	—
Kowali	—	17	15	1	1	Tapicerów	—	1	1	—	—
Krawców	—	2	2	—	—	Techników	—	8	8	—	—
Kucharzy	—	8	7	—	1	Uczniów szkół norm.	—	12	12	—	—
Kuśnierzy	4	69	68	2	3	Urzędników c. k.	1	23	21	1	2
Laborantów	4	138	130	8	4	" prywatn.	—	1	1	—	—
Listonoszów	—	1	1	—	—	Weterynarzów	—	1	1	—	—
Malarzy	—	1	1	—	—	Wieśniaków	—	4	3	1	—
Masarzy	—	1	1	—	—	Właścicielei dóbr	—	14	13	—	1
Maszynistów	—	2	2	—	—	Wyrobników	—	7	5	—	2
Młynarzy	—	8	6	1	1	Woźnych	—	4	2	—	2
Murarzy	—	1	1	—	—	Złotników	—	8	7	—	1
Muzykantów	—	5	4	—	1	Żebraków	—	1	1	—	—
Do przeniesienia	10	402	373	16	23	Razem	16	648	598	26	40
	412		412				664		664		

Sprawozdanie statystyczne.

Szpital posiada 35 łózek dla chorych.

Z nowo przyjętych 648 chorych mężczyzn było 608 katolików a 40 starozakonnych.

Z leczonych w roku 1895 664 chorych, wypuszczono 523 jako wyleczonych, 69 z poprawą, a 6 nieuleczonych, zmarło zaś 26 — a pozostało w leczeniu 40 chorych.

Liczba dni opieki szpitalnej wynosi 11.389, z czego przypada przeciętnie na jednego chorego 17·4 dni. Najwięcej chorych zgłosiło się w sierpniu i październiku, bo po 62; najmniej w kwietniu, bo 43. Największa śmiertelność była w kwietniu 4. Najmniejsza w czerwcu i wrześniu po 1. Procent zmarłych wynosił w ogólności 3·9%, a wyłączwszy gruźliczych 2·21%.

W Y K A Z

operacyj dokonanych na chorych stałych i przychodnich:

Przecięcie ropni i phlegmon	38
Przecięcie ropni około kiszki ślepej	3
Przecięcie wąglika	4
Operacya przetok odbytnicowych	4
Wyluszczenie gruczołów limfatycznych	20
Wyluszczenie nowotworów	16
Złamanie kości	5
Repozycya zwichnięć stawów	3
Amputacya kończyn	1
Resekcyje kości i stawów	28
Leczenie zniekształceń kończyn i stawów	9
Wydobycie ciał obcych	2

Dr Rud. Trsebicky,
Prof. Uniw. Jagielloński.
operator szpitala.

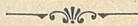
Dr Jan Bussek,
Fizyk szpitala.

Dr Ant. Filimowski,
Ordynaryusz szpitala.

Ogólne omówienia

o Zakładzie i jego koniecznem rozszerzeniu.

Najserdeczniejsze podziękowanie i polecenie wszystkim Dobroczyńcom i Przyjaciołom
naszego Zakładu dla chorych!

Nasz Zakład dla chorych, założony w r. 1609 przez florenckiego szlachcica, kupca i król. posthaltera w Krakowie Waleryana Montelupiego, zatrzymał do dzisiejszego dnia ogólnie pomiędzy ludem nazwę swego włoskiego pochodzenia „Bonifratrzy“, pod którąto nazwą każdy może dać o tym Zakładzie wyjaśnienie.

Konwent krakowski, niegdyś macierz owej polsko-litewskiej prowincyi zakonnej, która siłą działalności i wiedzy na polu pielęgnowania chorych tak wiele zdziałała, nazywamy z dumą naszym własnym i pielęgniemy go jako starodawny i czcigodny zapis naszej austriacko-czeskiej prowincyi zakonnej ze skupieniem wszystkich naszych sił dla ogólnego rozwoju ponownego nowoczesnego działania na polu naszego obowiązku zawodowego — miłości bliźniego.

Biednym i skromnym w swoim urządzeniu i obszarze objęliśmy ten konwent w r. 1865 po zupełnem rozwiązaniu polsko-litewskiej prowincyi zakonnej, a już poprzednio, na początku tego stulecia, konwent Zebrzydowski wraz z szpitalem. Od tego czasu, szczególnie jednak w ostatnich latach, nie ustawaliśmy w zabiegach nad poprawieniem i kosztownem odnowieniem obu tych konwentów. Również staraliśmy się, o ile tylko można, zadosyćuczynić wymaganiom dzisiejszych czasów i nowoczesnego kierunku pielęgnowania chorych, następstwem tego jest, iż n. p. w r. 1895 mamy do wykazania o 2040 dni opatrunkowych więcej niż w r. 1894, jakkolwiek w ubiegłym roku miasto Kraków wraz z okolicą, Bogu dzięki, ochronione zostało od wszelkich zakaźnych chorób.

Ciągła reorganizacya i ogólne rozszerzenie wszystkich szpitalów naszej prowincyi zakonnej uzyskała również pocieszący ogólny wynik, mianowicie 25726 dni opatrunkowych więcej aniżeli w ubiegłym roku.

Ten korzystny wynik przy przyjmowaniu i opatrywaniu chorych w naszym szpitalu mamy do zawdzięczenia przeważnie szlachetnie usposobionym Dobrodziejom i Życzliwym naszemu Zakładowi, którzy nieomieszkali wesprzeć nas słowem i czynem i swoją hojnością postawić nas w to położenie, iż w ostatnich latach mogliśmy przeprowadzić bardzo gruntownie zdrowotne przekształcenia w Zakładzie i przeistoczyć go na przyjemny, ogólne uznanie znajdujący, pobyt domowy.

Prowincya zakonna sama wytknęła sobie za zadanie, ażeby obu konwentom w Galicyi, przy wysileniu naszych ofiar pieniężnych, w ten sposób dopomódz, iż nasze Wysokie władze zdrowotne kilkakrotnie miały sposobność do wypowiedzenia chlubnych pochwał o tem, co dotychczas wykonano, jak wogóle o wzorowym porządku i urządzeniu naszego Zakładu.

Naszem ciąglem zadaniem będzie też jednak, ażeby ogólne zaufanie, jakim się cieszymy, nieznużoną gorliwością w wykonaniu naszych obowiązków zawodowych zawsze czynnie udowodnić i chorem, rzeczywiście biednym i potrzebującym

pomocy wszelkiego rodzaju wszystkimi środkami, jakimi rozporządzać możemy, wszędzie, gdzie się do tego zdarzy sposobność, pospieszyć na pomoc.

Wykazy protokolarne naszego ambulatoryum udowadniają również radosny przyrost odwiedzających osób, potrzebujących pomocy lekarskiej. Liczba takich poszukujących pomocy lekarskiej, wynosiła w ubiegłym roku 10343 osób różnego wieku i płci, wszelkiego stanu i wyznania. Z tych pochodziło 6079 osób z samego Krakowa, 1142 z Podgórza i 3022 ze wsi. W odpowiednio urządzonej ambulatoryum znajdują poszukujący pomocy wszelkiego rodzaju w pewnych godzinach dnia (w razie potrzeby każdego czasu we dnie i w nocy) zarówno w lekarskiej ordynacji lub operacji, jakoteż i w wrywaniu zepsutych zębów, bezpłatnie i jak najchętniej potrzebną pomoc, poradę i wsparcie.

Ograniczone miejsce w naszym starożytnym, w najuboższej części miasta położonym Zakładzie, domaga się przy codziennie wzrastającym napływie rzeczywiście biednych głośno zaradzenia. Tylko nowoczesnym wymaganiom odpowiada do obecnego szpitala przytykająca nowa przybudowa szpitalna w naszym ogrodzie klasztornym uczyni rzeczywiście nadzwyczaj wiele błęgiego dla ludności naszego miasta i jego okolicy, a przy tak ogólnie znanej dobroczynności tych szlachetnych do ofiar gotowych mieszkańców, utworzy nowy trwały pomnik miłości bliźniego.

Pokrycie dachu istniejących budynków i wystarcanie się o dostateczną ilość wody, również nie mało sprawia nam trosk — to też przedkładając nasze sprawozdanie z ubiegłego roku, ośmielamy się wyrazić zarówno uniżoną, jak uprzejmą prośbę, że nasi Dobrodzieje także na przyszłość łaskawie o nas pamiętać będą.

Każda jałmużna, która nam w ogóle, lub przez współbrata, upoważnionego do zbierania datków, doręczoną zostanie, jest przy naszym ślubowaniu zaparcia się samego siebie jedynie w ten sposób najpewniej poświęconą najbiedniejszym między biednymi — codzienna modlitwa i serdeczne „Bóg zapłać!“ szczerem podziękowaniem, z pewnością nie bez obfitej nagrody Wszechmocnego, który wynagradza każdy dobry uczynek.

W końcu wyrażamy szczególnie nasze najgorętsze podziękowanie Wielebnemu Duchowieństwu, Wysokim Władzom, Radom powiatowym, Szanownym korporacyom, Szanownej Dyrekcji Kasy Oszczędności w Krakowie, Szanownym Redakcyom dzienników krakowskich, jak niemniej wszystkim Dobrodziejom i Opiekunom naszego Zakonu. Mamy ufność w Bogu, że nasze zupełne poświęcenie się w wykonywaniu naszych obowiązków zawodowych skutecznie i błogo będzie także nadal popierane.

Konwent Braci Miłosierdzia.

Kraków, 1 Stycznia 1896 r.

Fr. Łätus Bernatek,
Przeor i przełożony szpitala,
magister farmacyi.

Wykaz liczbowy chorych

we wszystkich niżej poszczególnionych 15 Szpitalach Braci Miłosierdzia
austriacko-czeskiej prowincyi zakonnej w roku 1895 przyjętych, leczonych
i pielęgowanych.

Miejscowość szpitali Braci Miłosierdzia	Ilość łózek	Z roku 1894 pozostało		W r. 1895 przyjęto		Między tymi było						Wyszło		Umarło		Pozostało w leczeniu na r. 1896		Liczba dni leczenia
		Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Katolików	Greków	Ewangelików	Starokat.	Izraelitów	Bezwyznan.	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	
Walczyce w Dolnej Austrii zał. 1605	50	47		850		833	—	14	—	3	—	790	—	58	—	49	—	16476
Wiedeń założony w roku 1614	280	239	—	5701	—	5122	18	174	2	385	—	5284	—	379	—	277	—	90453
Praga założony 1620	168	143	—	3039	—	2860	—	108	—	71	—	2855	—	172	—	155	—	53661
Gorycja w Nadbrzeziu, publiczny szpital założony 1656	200	203	4	1001	5	977	—	20	—	9	—	879	5	157	2	168	2	62108
Nowe Miasto n. Mett. w Czechach zał. 1692	16	12	—	219	—	215	—	4	—	—	—	192	—	24	—	15	—	3556
Cieszyn na Szlasku austr. założony 1700	44	34	—	663	—	544	—	104	1	13	1	590	—	66	—	41	—	12617
Prościejów na Morawie założony 1739	40	23	—	645	—	629	—	11	—	5	—	584	—	56	—	28	—	9464
Kukus w Czechach założony 1743	18	14	—	187	—	186	—	—	—	1	—	175	—	13	—	13	—	3670
Berno założony 1748	54	44	—	1194	—	1150	1	32	—	11	—	1144	—	42	—	52	—	17208
Letowice na Morawie założony 1750	16	6	—	145	—	139	—	4	—	2	—	137	—	8	—	6	—	2446
Wiedeń dom rekonwalescencyjny założony 1753	50	20	—	570	—	538	—	16	—	16	—	566	—	1	—	23	—	7505
Linz założony 1783	80	69	—	1519	—	1482	—	32	—	5	—	1421	—	87	—	80	—	25671
Wyszowice na Morawie założony 1781	7	5	—	98	—	79	—	18	—	1	—	91	—	5	—	7	—	1759
Zebrzydowice w Galicyi zał. 1611, przył. do cz. austr. prowincyi 1797	24	10	8	256	202	450	—	—	—	8	—	236	195	21	6	9	9	6967
Kraków założony 1609, przyłącz. do austr. prowincyi 1865	35*	16	—	648	—	608	—	—	—	40	—	598	—	26	—	40	—	11384
Razem	1082	885	12	16735	207	15812	19	537	3	570	1	15542	200	1115	8	963	11	324945
		897		16942		16942						15742		1123		974		
		17839										17839						

Wiarygodność powyżej podanych dat statystycznych potwierdza

Radca cesarski Fr. Jan Boży Sobel,

Wiedeń, 1 Stycznia 1896 r.

Prowincyał i wizytator, kawaler orderu Franciszka
Józefa, właściciel złotego krzyża zasługi, odznaki
wojennej i właściciel orderu pruskiego z koroną.

*) Podczas epidemii powiększony.

